

Koken tegen pesten

Groningen Zuid

Door: Louwke Meinardi
2015

De casus

Rijtjeshuizen, galerijwoningen, portiekflats, vijvers, veel groen, scholen en speeltuintjes... Corpus den Hoorn is het prototype van een jaren zestig-wijk. De afgelopen jaren werden panden gesloopt om plaats te maken voor koopwoningen en er werd veel verhuisd. Met de komst van nieuwe bewoners werd de buurt nog meer een smeltkroes van leefstijlen en culturen. Ook de sociaaleconomische verschillen tussen de bewoners werden groter. Niet iedereen heeft altijd even veel begrip voor elkaar. Corpus staat bekend om overlast van rondhangende, blowende en lawaaijige jongeren. Er is veel ruzie en er wordt gepest, door jongeren én ouders. Projecten om dit aan te pakken liepen stuk. Professionals zagen preventief en omgevingsgericht werken als een nieuwe kans.

Uit het onderzoeksverslag

De CJG-consulent en de jeugd- en jongerenwerker gingen op zoek naar 'medestanders'. De een vroeg moeders die regelmatig de huiskamer van het CJG bezoeken naar mogelijke oplossingen voor de slechte sfeer in de wijk. Pak eerst het pesten aan, was de boodschap. De ander zocht de jongeren op en sprak met hen over hoe zij zelf dachten een einde te maken aan de conflicten. De werkwijze, voortgang en resultaten koppelden ze terug naar elkaar maar ook naar het brede wijkteam, waar bijvoorbeeld ook de sociaal verpleegkundige, de GGD-arts en de maatschappelijk werker deel van uitmaken. "Iedereen die in de wijk werkt en tegen deze problematiek aan loopt, zat regelmatig met elkaar om tafel. Samen keken we: wat ervaren we nu precies, wat kan ik vanuit mijn deskundigheid betekenen, wat kunnen we voor elkaar betekenen", vertelt CJG-consulent Ciska van Hes. "We hebben de ouders en kinderen zelf een oplossing laten organiseren. Een aantal jongeren wilde graag koken voor de ouders. Het pesten is de wereld niet uit, maar men kent elkaar nu. De sfeer in de wijk is verbeterd."

Praktijk

Belletje drukken, geschreeuw, muziek tot 's avonds laat, kinderen die weggepest worden uit de speeltuin, vernielingen, noem het maar. "Dit stukje Groningen-Zuid had het allemaal", zegt CJG-consulent Ciska van Hes. De pesters en gepesten waren in beeld bij individuele professionals, toch kregen die maar geen vat op het probleem. Sinds ze elkaars kennis en kunde kennen én inschakelen, is het anders.

's Zomers zit ze vaak in de speeltuin. Met een thermoskan thee, koffie of limonade, om het maken van een praatje met de moeders, vaders en kinderen makkelijker te maken. Ciska is de oren en ogen van de buurt. "Wat er nu weer gebeurd is, hoor ik dan, kinderen van dat ene gezin zijn alweer gepest en willen niet meer buitenspelen. Ik vraag door: wat betekent dit voor jou, weet jij een oplossing, wat zou jij kunnen doen, ken jij iemand die daar over wil meedenken?" Dat is hoe de CJG-consulent omgevingsgericht werken invult. Net als haar collega Mona Flohr, die zich richt op de pubers en jongvolwassenen in de wijk.

Leren van elkaar

Anderen uit het CJG-team, bijvoorbeeld de sociaal verpleegkundige of de maatschappelijk werker, kunnen voor hun werk niet op straat gaan zitten, observeren en gesprekjes aanknopen. Ciska: "Maar dat zijn wel professionals die kunnen bijdragen aan een oplossing. We begonnen elkaar te vragen 'wat kan jij betekenen in deze situatie', of 'hoe kan ik jou helpen'." De volgende stap was dat de professionals met elkaar op huisbezoek gingen, in wisselende combi's. Bijvoorbeeld de kinderwerker met de jeugd- en jongerenwerker, de opbouwwerker met de maatschappelijk werker, de jeugdwerker met de sociaal verpleegkundige en noem maar op. "Onze vraag aan de ouders en jongeren was: we willen dat iedereen hier met plezier in de wijk woont en daar

hebben we jullie voor nodig. Doen jullie mee? Dat lag open op tafel, geen verborgen agenda's. Zo ontstond er draagvlak onder de pesters, gepesten en ouders. De jongeren bedachten zelf wat ze wilden doen: koken voor hun ouders."

Aanknopingspunten

In de keuken was er geen sprake meer van kampen, de jongeren werkten dan weer met de een, dan weer met de ander. Een Japanse moeder gaf een workshop sushi-maken, er was een buitenkeuken... Er kwamen vaders, moeders, opa's, oma's eten, en natuurlijk de betrokken professionals. "En buurtbewoners die we nog niet eerder hadden bereikt", vertelt Ciska. "De jongeren kijken met veel trots terug op de kooksessie en de ouders hebben ervaren: dit is gezellig. Het kan ook leuk zijn in onze buurt."

De dag leverde ook veel op voor de professionals. Goede gesprekken en informatie waar ze mee verder kunnen. Aanknopingspunten voor een themabijeenkomst over geld, activiteiten rond Moederdag en Vaderdag, vaak georganiseerd door de jongeren zelf. De professionals faciliteren. Ciska: "We leerden bijvoorbeeld pubermeiden van elf tot veertien jaar hoe ze een vergadering moeten houden, hoe ze de taken verdelen. De een notuleert, de ander zit voor... Dat is goed voor hun gevoel van eigenwaarde. En de ouders die naar zo'n bijeenkomst komen, zien dat het niet allemaal even hoogdravend hoeft te zijn, dat zij zelf een bijdrage kunnen leveren."

Waarom geen pestprotocol?

De professionals kozen niet voor een pestprotocol. Dat was een bewuste keuze. "Dan heb je wel een tastbaar resultaat maar ook een resultaat dat niet van de bewoners zelf komt", zegt docent-onderzoeker Ninja van der Honing, die betrokken was bij het project in Groningen-Zuid. "En dus geen draagvlak. En het zou ook niet werken als je het vanuit de scholen organiseert. Ten eerste zijn er ook jongeren die naar scholen buiten de wijk gaan, die bereik je dan niet. Ten tweede merkten we in Corpus den Hoorn dat de scholen 'eilandjes' waren in de wijk, er was weinig contact met het CJG en andere instanties en het bleek lastig contact te leggen. Scholen meer betrekken, dat is nog iets waaraan gewerkt moet worden."

Werkzame factoren

Laagdrempeligheid, deskundigheid en de doelgroep betrekken: die succesfactoren voor participatie waren al bekend. "Open deuren leken het, maar hoe belangrijk die zijn werd in dit project nog eens bevestigd", zegt Ninja. Maar er werd ook een andere belangrijke werkzame factor ontdekt, een voorwaarde om succesvol multidisciplinair met elkaar samen te werken vanuit verschillende organisaties: de professionals moeten bewust bekwaam zijn. Ninja: "Als je preventief en omgevingsgericht werkt, is het nodig dat je vanuit je eigen deskundigheid de verbinding zoekt met andere disciplines. Vaak krijg je te maken met verschillende organisaties, met ieder een eigen visie en aanpak. Om goed samen te werken moet je kunnen uitleggen waarom je de dingen doet zoals je ze doet. Bijvoorbeeld waarom je een bepaalde interventie doet op dat ene moment. Bij de start van het project constateerden we dat de professionals in Corpus den Hoorn heel veel expertise hadden, maar soms onbewust, intuïtief handelden. Aan het eind handelden ze bewuster bekwaam. Plus dat het heel gewoon is geworden om elkaar te betrekken."

"De sfeer in de buurt werd een verantwoordelijkheid van ons allemaal samen", zegt Ciska. "Ik ben geen hulpverlener maar vind het wel fijn om de met een hulpverlener samen naar een probleem te kijken en te zien hoe je elkaar kunt aanvullen. 'Wat ik niet weet, weet jij misschien'."

Een kaartje voor in de portemonnee

Niet iedere professional signaleert dagelijks mogelijke pestsituaties. Om ervoor te zorgen dat de opgedane kennis in het project niet wegzakt, zetten de deelnemers van het project in Groningen-Zuid de vijf belangrijkste stappen op een klein kaartje. Met daarop wat de professional zelf kan doen, hoe hij het pesten bespreekbaar maakt en dat hij andere professionals kan inschakelen. Simpel en doeltreffend.